HE laiksi rekrytointitukikokeilusta ja siihen liittyviksi laeiksi

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta 7.10.2021

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Kokeilun tausta ja tavoite

- Pääministeri Sanna Marinin hallituksen hallitusohjelmassa ”Osallistava ja osaava Suomi” on linjattu, että pk-yritysten kasvua tuetaan aloittamalla rekrytointitukikokeilu, jolla edistetään työmarkkinoiden kohtaantoa ja alennetaan työnantajien rekrytointikynnystä palkata työttömiä työnhakijoita pk-yrityksiin. Lisäksi hallitusohjelmassa todetaan, että yksinyrittäjän riskiä palkata ensimmäinen työntekijä madalletaan luomalla hallinnoltaan mahdollisimman kevyt tuki ensimmäisen työntekijän palkkaamiseen. Hallitusohjelman mukaan valmistellaan yrityksen ensimmäisen ulkopuolisen työntekijän palkkausta tukeva toimintamalli ja tehdään tätä koskeva kokeilu.

- Hallitusohjelman kirjauksia on lähdetty toteuttamaan valmistelemalla satunnaistettu kontrolloitu koe, jonka tarkoituksena on selvittää, voidaanko palkkakustannuksia alentavalla rahallisella tuella (*rekrytointituki*) madaltaa yksinyrittäjän tai ensimmäistä ulkopuolista työntekijää palkkaavan yrityksen kynnystä työntekijän palkkaamiseen ja siten edistää yritystoiminnan kasvua

- Ulkopuolisilta tutkijoilta hankittiin kokeilun valmistelun tueksi koesuunnitelma (http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-327-619-2)

Kokeilun toimeenpano

- Työ- ja elinkeinoministeriö johtaa ja ohjaa kokeilun toimeenpanoa sekä järjestää sen arvioinnin

- Kokeilun toimeenpanosta vastaavat Kaakkois-Suomen TE-toimisto (tuen myöntäjä) ja KEHA-keskus (tuen maksaminen ja takaisinperintätehtävät)

Kokeilun kohdejoukko

- Kokeilun kohdejoukon muodostavat elinkeinotoimintaa harjoittavat luonnolliset henkilöt, avoimet yhtiöt, kommandiittiyhtiöt ja osakeyhtiöt (*yritys*)
  - joilla ei ole ollut kohdejoukon määrittämistä edeltäneiden 12 kuukauden aikana palveluksessaan yrittäjäasemassa olevien henkilöiden lisäksi muita työntekijöitä; ja
  - joiden arvonlisäveroilmoitusten mukainen myynti vuodelta 2021 on vähintään 15 000 euroa, ei kuitenkaan yli miljoona euroa.

- Kohdejoukkoon ei kuitenkaan kuulu yritys:
  - jonka kotipaikka on Ahvenanmaan maakunnassa
  - jota ei ole merkitty arvonlisäverovelvolliseksi
  - jolla verovelkarekisteriin merkittyjä verovelkatietoja tai ilmoitusten laiminlyöntejä;
  - joka on asetettu konkurssiin tai jota koskeva konkurssihakemus on vireillä tuomioistuimessa.

- Kohdejoukko määritetään Verohallinnon rekistereistä poimintahetkellä saatavissa olevien tietojen perusteella

Kokeilu- ja verrokkiryhmä

- Kaakkois-Suomen TE-toimisto valitsee kokeilun kohdejoukosta satunnaisotannalla 3 500 yritystä, jotka muodostavat kokeiluryhmän (*1. vaiheen kokeiluryhmä*)
- Kokeiluryhmään kuuluville yrityksille tarjotaan mahdollisuus rekrytointitukeen
- 1. vaiheen kokeiluryhmälle valitaan satunnaisotannalla verrokkiryhmä, jonka koko on 20 000 yritystä
- Jos 1. vaiheen kokeiluryhmässä on tukea käyttäviä yrityksiä alle 900, kokeilun kohdejoukko määritetään uudestaan ja valitaan uusi kokeilu- ja verrokkiryhmä (*2.vaiheen kokeiluryhmä*)
  - 2. vaiheen kokeilu- ja verrokkiryhmän koko määritellään erikseen siten, että kokeilussa voidaan olettaa saavutettavan vähintään 900 tukea käyttävää yritystä ottaen kuitenkin huomioon, että kokeiluun varattu määräraha mahdollistaa tuen myöntämisen enintään 1 165 yritykselle

Rekrytointituen myöntämisen ehdot 1/2

- Kaakkois-Suomen TE-toimisto myöntää tuen hakemuksesta kokeiluryhmään kuuluvalle yritykselle, joka palkkaa vähintään yhden työntekijän työsuhteeseen asetettuun määräaikaan mennessä
  - 1. vaiheen kokeiluryhmän yrityksen tulee palkata työntekijä viimeistään 31.7.2022
  - 2. vaiheen kokeiluryhmän yrityksen tulee palkata työntekijä viimeistään 31.12.2022

- Tuki myönnetään de minimis –tukena

  → tuen myöntäminen ei saa johtaa yritykseen sovellettavan de minimis –asetuksen mukaisen tukikiintiön ylittymiseen
    - Yleinen de minimis –asetus 200 000 e/3 verovuotta
    - Maatalouden de minimis -asetus 20 000 e/3 verovuotta
    - Kalastus- ja vesiviljelyalan de minimis –asetus 30 000 e/3 verovuotta

Rekrytointituen myöntämisen ehdot 2/2

- Tuen myöntäminen edellyttää lisäksi, että
  - yrittäjää tai yrityksen edustajaa ei ole tuomittu tuen myöntämisvuonna eikä sitä edeltävän kahden vuoden aikana ulkomaisen työvoiman luvattomasta käytöstä
  - yritys sitoutuu maksamaan työntekijälle vähintään työehtosopimuksen mukaista palkkaa tai, jos sovellettavaa työehtosopimusta ei ole, tavanomaista ja kohtuullista palkkaa kyseisestä työstä
  - yritys täyttää tuen myöntämishetkellä kohdejoukkoon kuulumisen edellytykset; tuen myöntämistä ei kuitenkaan estä se, että yritys on palkannut työntekijän kohdejoukon määrittämisen jälkeen ennen tukihakemuksen jättämistä.

Rekrytointituen määrä ja maksaminen

- Rekrytointituen määrä on 50 % yrityksen palkkakustannuksista 12 kuukauden ajalta ensimmäisen työntekijän työsuhteen alkamisesta, kuitenkin aikaisintaan tukihakemuksen jättämisajankohdasta

- Tuen enimmäismäärä on 10 000 euroa

- Tukea ei makseta sellaisen työntekijän palkasta
  - jonka palkkakustannuksiin yritys saa muuta julkista tukea, esim. palkkatukea
  - jonka työpanos kohdistuu tehtäviin, joka ei kuulu sen de minimis –asetuksen soveltamisalaan, jonka mukaisena tuki on myönnetty

- KEHA-keskus maksaa tuen kuukausittain tulotietojärjestelmään ilmoitettujen palkkatietojen perusteella ilman erillistä maksatushakemusta
  - Yrityksellä ilmoitusvelvollisuus joistakin maksamiseen vaikuttavista seikoista

Tietojen luovuttaminen ja oikeus tietojen saamiseen

- Verohallinto luovuttaa Kaakkois-Suomen TE-toimistolle tiedot kohdejoukkoon kuuluvista yrityksistä kokeilun alkaessa ja mahdollisen kokeilun toisen vaiheen alkaessa
- Kaakkois-Suomen TE-toimistolla ja KEHA-keskuksella olisi oikeus saada salassapitosäännösten estämättä kokeilun edellyttämät välttämättömät tiedot muilta viranomaisilta.
- Tietojen luovuttamisen mahdollistamiseksi tulotietojärjestelmästä annettuun lakiin ja rikosrekisterilakiin tehtäisiin tarvittavat muutokset.
- Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain muutoksella mahdollistettaisiin työ- ja elinkeinotoimistojen asiakastietojärjestelmän käyttö kokeilun toimeenpanossa.
- Kokeilua koskevat tiedot tallennettaisiin kokeilurekisteriin, jonka yhteisrekisterinpitäjinä Kaakkois-Suomen TE-toimisto ja KEHA-keskus toimisivat

Kokeilun arviointi

- Työ- ja elinkeinoministeriö teettää kokeilusta arvioinnin
- Arviointi aloitetaan kokeilun päätyttyä vuoden 2024 keväällä
- Arvioinnissa selvitetään ainakin tuen vaikutusta työnantajaksi siirtymiseen, yrityksen työntekijöiden ja maksettujen palkkojen määrään sekä liikevaihtoon ja nettotulokseen. Arvioinnissa voidaan myös tarkastella käytettävissä olevien aineistojen rajoissa, millaisia työsuhteita kohdeyrityksiin syntyi ja millaisia työntekijäryhmiä yrityksiin työllistyi

Kokeilun rahoitus

Valtion vuoden 2022 talousarvioesityksessä esitetään

- 11,65 miljoonaa euroa rekrytointitukeen momentille 32.30.51 (Julkiset työvoima- ja yrityspalvelut, siirtomääräraha 2v)
- 450 000 euroa KEHA-keskukselle tuen maksatustehtävän hoitamiseen momentille 32.01.02 (Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten toimintamenot, siirtomääräraha 2v).
- Lisäksi kokeiluun on jo varattu vuoden 2021 budjetissa 900 000 euroa kokeilun tietojärjestelmä- ja henkilöstökustannuksiin momentilla 32.01.03 (Työ- ja elinkeinotoimistojen toimintamenot, siirtomääräraha 2v).

Voimaantulo

- Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.3.2022
- Rekrytointitukikokeilua koskeva laki olisi pääosin voimassa 31.12.2023 saakka
- Lain takaisinperintää, tietojen luovuttamista ja tietojensaantioikeuksia, tietojen rekisteröimistä, muutoksenhakua sekä kokeilun seurantaa ja arviointia koskevat säännökset olisivat kuitenkin voimassa 31.12.2033 saakka
- Myös ehdotetut muutokset julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annettuun lakiin, tulotietojärjestelmästä annettuun lakiin ja rikosrekisterilakiin olisivat voimassa 31.12.2033 saakka.